

ERDAL DEMIRKIRAN

FAQAT AHMOQLARGINA SAKKIZ SOAT UXLAYDI

TARJIMONLAR:

DILFUZA VOHIDOVA

MAFTUNA MAHMUDJONOVA

Sendagi o‘zimga bag‘ishlovimdir...

**Muvaffaqiyatli insonlar kam
uxlamaydilar, kam uxlagan insonlar
muvaffaqiyatga erishadilar.**

“Muqaddima o‘qilmaydi!” deb kim aytdi?

**Ignaning teshigidan bir tuyani o‘tkazdilar.
Ignaning teshigi o‘sha o‘zimiz bilgan
ignaning teshigi edi, ammo tuyaning
beshta o‘rkachi bor edi...**

1-bob

UYG'ONISH

Kendinning yuziga kutilmagan tarsaki kelib tushganida quyoshning chiqishiga hali bir soat bor edi. Jin chalgandek yotog'idan sapchib turdi. Yotog'i oldida katta ajoyib bir odam Kendinga qarab kulimsirab turardi. Sochlari o'ta g'ayritabiiy edi. Har bir tolasi go'yo kamondan uchib chiqishga shay turgan o'qqa o'xshardi. Kiyimi esa toshbaqaning kosasini esga solardi. Oyoqlari yo'q deydigan darajada kichik, qo'llari esa aksincha nihoyatda katta edi. Go'yoki, biroz avval Kendinning yuziga tushgan shapaloq ayni shu g'alati odam jimjilog'ining ishi edi. Tarsaki ta'siri bilan nima bo'lganiga hayron qolgan Kendin o'ziga kelgach, qo'rqqancha ikkilangan ko'yi so'radi:

- Menga nima bo'ldi?

- Qo'rqma, xavotirli narsa emas, seni shunchaki jin chaldi!, - dedi bahaybat qo'lli, mitti oyoqli odam. Bu javob qo'rqinchli bo'lganidek insonni to'lqinlantirib yuborar edi.

- Jin?! Qanaqa jin?, - dedi Kendin asabiy, hayron va qo'rqoq bir ovozda.

U g'alati odam mitti oyoqlarini xuddi bir balerin kabi mohirlik bilan o'ynatar, havoda go'yo pichoqning ustida aylanayotgandek aylanar, so'ngra birdan to'xtab, so'zlashda davom etardi:

- Men jinman. Haligi bor ediku, "Mendan nima tilasang, tilagingni bajo keltiraman" deydigan jin. Hah, mana o'sha menman!

Kendin dovdirab qoldi. Jin ekanini aytgan u g'ayritabiiy maxluq so'zlashda davom etdi:

- Hozir, mendan nima tilasang, tila. Birgina imkonning bor; ammo shunday bir narsa so‘raginki, o‘zing aslo qila olmaydigan ish bo‘lsin!

Kendin bo‘shashib ketdi. Chunki bu ko‘plab insonlarning vaqti-vaqti bilan yuz berishini kutadigan shohona bir taklif edi. Ammo kutilmaganda uning butun ezgu tuyg‘ulari o‘rnini uning haq ekanining da’vosi va hirs sezilib turgan bir munosabat egalladi hamda Jinga shunday dedi:

- Bilishimcha, odatda bu holatda uchta imkon beriladi. Bu adolatsizlik emasmi?

Jinning qarashlari o‘zgardi.

- Biroz avval yo‘q edim, endi esa borman. Shu onda qarshingda hayotingni o‘zgartirish uchun bir imkoniyat turibdi. Sen esa men bilan savdolashib o‘tiribsan. Sen qanday ajoyib maxluqotsan? Yana takrorlayman: Birgina imkoniyating bor. Sen bilan tortishib o‘tirmayman. Agar istagan narsang o‘zing bajara oladigan bir nima bo‘lsa, bilib qo‘y, bajo keltirmayman. Uy, mashina, pul-mul tilash yo‘q, bilasan!

Kendin hijolat tortti. Jinning bu so‘zlari qarshisida uyatchan bir qarzdordek o‘zini himoya qila boshladi:

- Menga ham adolat qil axir. Sen kelding, meni shirin uyqudan uyg‘otding, yetmaganiga uni so‘rama, buni so‘rama deb bir dunyo shart qo‘yding.

Jin menga nima degandek bir harakat bilan:

- O‘zing bilasan. U holda ketaman!

Kendin shoshilganicha o‘rnidan sakrab turdi.

- To‘xta, to‘xta!.. Bu men uchun juda ulkan imkoniyat. Dovdirab qoldim. Biroz o‘ylab ko‘rishimga imkon ber, iltimos!, - deya

insonga xos mohirona bir hiyla qo‘lladi. So‘ngra Jin yana ortiga qaytdi.

Kendin o‘ylarkan, Jin ham insonning nafsi aslo to‘ymasligi, doimo eng afzalini talab qilsada, hijolat chekmasligi haqida xayol surardi. Kendin ovozini chiqarib o‘ylashni afzal ko‘rdi. Maqsadi Jinning munosabatini bilish va xato qilmaslik edi.

- Uy bo‘lmaydi, mashina ham, pul ham... Kuch desam ishonchim komilki, u ham bo‘lmaydi. Nima so‘rasam ekan?

Jinning nimagadir ishora berish niyati yo‘q edi. Biroq go‘yo asrlar davomida ichida saqlagan bir dardi boru, uni oldidan chiqqan ilk insonga to‘kib solishga tayyordek bir kayfiyatda edi.

- Har safar sizlar bilan yuzlashganimda ayni shunday narsalarni istaysiz. Doim ko‘p pulim bo‘lsin deysiz. "Bunchalik katta pulni nima qilasan?" desam, javob bera olmaysiz. Hech biringizda muayyan bir maqsad yo‘q. Hozir " 100 million dollaring bo‘lsa, nima qilarding?" deb so‘rasam, aniqki, javob berolmaysan. Shunga qaramay, negadir har safar hayolingizga ilk kelgan narsa yana "pul" bo‘ladi.

Kendin moddiy bir narsa so‘ray olmasligini anglab yetgandi. Quvonchdan baland ovozda hayqirib yubordi:

- Topdim. Umrinni uzaytir!

Jin vaqtni boy bermay qaytib so‘radi:

- Senga yana bir umr bersam yetadimi?

Yo‘l-yo‘l moviy pijama kiygan, quvonchdan ko‘zlari porlab o‘rnidan sakrab turgan Kendinning sevinchi ko‘rishga arzigulik edi rosti!

- Albatta! Ortig‘i bilan yetadi, - dedi.

Jin xonada uyoqdan buyoqqa yurarkan:

- Ishonching komilmi?, - deb so‘radi.

Kendinning qarori qat’iy edi.

- Ha, albatta...

Jin:

- Afsusdaman! Imkoniyatingni boy berding. Yodingda bo‘lsa, "Sen o‘zing uddasidan chiqa olmaydigan bir narsani so‘ra!", degandim, - dedi.

Kendin nima deyishini bilmay kalovlanib qoldi.

- Hoy, bir daqiqa! Bu men aslo uddasidan chiqa olmaydigan ish. Yaxshi tushunmading shekilli, umrimni uzaytirishing haqida gapirayapman, - dedi. Jin xotirjamlik bilan so‘radi:

- Yoshing nechada?

- 30 da, - dedi Kendin.

- Ya’ni 5, - Kendinning jumlasini to‘g‘riladi Jin. "Ko‘ramiz, ikkinchi savolimga qanday bo‘lmag‘ur javob berar ekansan?" deb o‘ylayotgandek bir qiyofada bosh chayqadi, so‘ngra ikkinchi savolga o‘tdi:

- Insonlar o‘rtacha necha yil yashaydilar?

- 60, - javob berdi Kendin.

- Ya’ni 10, - yana to‘g‘riladi Jin. Kendin go‘yo matematika o‘qituvchisi o‘quvchisiga tanbeh berganidek Jingga tanbeh bera boshladi:

- Sen qanaqa Jinsan o‘zi? Yoki karmisan? 30 desam, 5 deysan; 60 desam yana 10 deysan...

Jin esa ustozidan eshitgan ta’nalarga e’tibor bermagan isyonkor o‘quvchi misoli "Menga sening keraging yo‘q!" degandek ma’noni yuzida ifoda etarkan, Kendinga bir taklif berdi:

- Kar emasman, sen hisoblashni bilmaysan. Xohlasang birga hisoblaymiz.

Kendin o'zining haq ekaniga aslo shubha qilmasdan jimgina Jinni tinglardi. Jin davom etdi:

- Bolalik chog'ing 15 yil. Hozir so'rasam, bir narsani eslolmaysan. Yolg'onmi?

- To'g'ri, - dedi Kendin, bu hisobni qayerga ketganini taxminan chamalab.

- 15 yilni mayda-chuyda, kerak bo'lmagan ishlarga sarflaysan, - so'zlarida davom etdi Jin. Kendin Jindan bu mayda-chuyda ishlar deganda nimani nazarda tutganini so'radi. Jin to'xtagan joyidan o'sha tezlikda so'zlashda davom etardi:

- Ya'ni ahmoqona teledasturlar, virtual olamdagi hayot, bo'lmag'ur o'yinlar, befoyda suhbatlar, samarasiz tortishuvlarni nazarda tutyapman. Umumiy 30 bo'ldi.

- Xo'sh?, - dedi Kendin.

- Har kunning 8 soatini esa uyquda o'tkazasan, ya'ni kunning uchdan bir qismi... Bundan kelib chiqadiki, sen yashagan 60 yilning 20 yili uyquda o'tadi. Biroz avvalgi yashamagan yoki yashadi deb taxmin qilgan 15 yilni bunga qo'shsak, 50 bo'ladi. Umumiy 60 edi. Xo'sh, 60 dan 50 ni ayirginchi, qancha qoladi?

Kendin javob bermadi. Jinning o'zi natijani aytishini kutdi. Jin ham kuttirmay savoliga o'zi javob berdi:

- 10... Aytmoqchimanki, sen 60 yillik umringning 10 yilini yashaysan. 30 ga 5, 60 ga 10 deyishimning sababi ham shu edi. Bundan kelib chiqadiki, men kar emasman, sen hisoblashni bilmaysan.

Ammo Kendin Jinning bu so'zlari bilan o'zi istagan narsa o'rtasida bir bog'liqlikni ko'rmadi.

- Yaxshikuya, ammo bularni mening umrimni uzayishi bilan nima aloqasi bor?, - deya sodda bir qishloq bolasidek so‘radi. Jin xuddi shu savolni kutgandek, izoh bera boshladi:

- Hozir tushuntiraman: Hozir sen butun oddiy insonlar kabi 8 soat emas, balki 4 soat uxlasang, har kun uchun 4 soat qo‘shimcha vaqt yutasan. Bu yig‘ilib 60 yillik umringning yana 10 yilini tashkil etadi. Shunday qilib 60 yil ichida yashagan 10 yilingga buni qo‘shsang 20 yil bo‘ladi. Ya’ni ikki insonning umri. Sen mendan shu narsani, ikki inson umrini berishimni so‘raganding. Ko‘rdingmi? Bu o‘zingni qo‘lingdan keladigan ish. Mayli, men ketdim.

Kendin bor-yo‘g‘ini qimorda boy bergan omadsiz bir o‘yinchi misoli:

- Shoshma, ketma. Men 4 soat uxlasam o‘lib qolaman. O‘zi 8 soatda zo‘rg‘a o‘zimga kelaman, - dedi.

Jin to‘xtamadi. G‘oyib bo‘lish uchun katta tezlikda aylana boshladi.

Kendin go‘yo Jin o‘zining og‘riqli bir yeriga tegib ketgandek siniq ovozda:

- To‘xta dedim. Bunday ketib qola olmaysan. Sen meni aldading, bergan so‘zingda turmading. Kelishuvimizni esla! Agar istagan narsam o‘zim uddalay oladigan bir ish bo‘lsagina, uni bajarmas eding... So‘ragan narsamni aslo uddasidan chiqqa olmayman. Sen esa ketmoqchisan!, - dedi. Jin tutun ustida turganicha:

- Buni har bir odam qiloladi... Sen ham bir insonsan!, - dedi. Kendin Jinni qaytarish maqsadiga qisman bo‘lsada, erishgandi.

- Ha, balki boshqalarning qo‘lidan kelar, lekin gap men haqimda ketyapti. Men aslo uddalay olmaydigan ish bu! Har bir inson yura oladi; ammo ikki oyog‘i yo‘q inson har qancha istasa ham

boshqalardek yura olmaydi. Agar sen mening o‘rnimga o‘sha insonni uchratsang va u senga "Yurishni xohlayman!" desa, "Barcha insonda oyoq bor. Qani yur o‘zing!" deb aytarmiding? Shumi sening adolating, Jin janoblari?

Jin uy ichida, shiftda, polda, har qayerda aylana yasab pirildoq singari tez aylanardi. Kendin esa go‘yo eng tezkor stol tennisi matchini tomosha qilayotgandek uni kuzatardi. Jin bo‘yin mushaklarini kuydiradigan darajada boshini tez harakatlantirardi. Kendin qattiq qo‘rqib ketdi. Hayotida ilk bor jin bilan yuzlashgan edi. "Uni shunchalik yomon jahlini chiqardimmi?" deb o‘ylardi. Balki, birozdan so‘ng ulkan bir falokatga uchrar?! Butun jasoratini to‘plab:

- Bas, yetar, to‘xta! Yolg‘onchi!, - deb baqirdi. Jin to‘xtadi:

- Nega baqirasan? Sening aytganlaring haqida o‘ylayapman. Men sendek shiftga qaragan ko‘yi o‘ylamayman, harakatlanib o‘ylayman!

Kendin qo‘rqadigan narsa yo‘qligini bilib xotirjam tortdi. Ammo uni qiziqtirayotgan narsa Jinning hozir aytadigan so‘zlari edi.

- O‘ylab ko‘rdim, seni haqli deb topdim. Faqat ortiqcha umid qilma, sen o‘ylagandek bo‘lmaydi! Men faqat senga buni qanday qilishni o‘rgataman. Uyog‘i o‘zingga havola!

Kendin yengil tortgan, nihoyatda mamnun edi. Faqat Jin fikrini o‘zgartirib qolmasidan taklifni qabul etishi kerak edi:

- Mayli, mayli, sen aytgandek bo‘lsin...

Jin turgan yerida 247 marta aylandi. To‘xtaganida esa qo‘lida dunyodagi eng kichik va shohona bankacha bor edi. Ichidagi suyuqlik "Oltin suvi bo‘lsa kerak!" deya gumon qilinadigan bu ajoyib ko‘rinishdagi bankaning qopqog‘ini ochgan Jin uni Kendinga uzatdi va dedi:

- Qani, buni ich!

- Nima bu? Nega ichishim kerak?, - dedi Kendin.

- Ko‘rinmaslik eliksiri. Kichik safarga chiqamiz.

Kendin nima bo‘layotganini tushunmadi. Xayoliga bugun qilishi kerak bo‘lgan ishlari keldi. Kendin kardiolog edi. Qo‘l ostida boshqarishi kerak bo‘lgan kasalxonasi, ko‘rikdan o‘tkazadigan bemorlari, amalga oshiradigan to‘lovlari, hisob-kitoblari va yana o‘nlab uzrlari bor edi. Shuncha yumushning orasida bittasi kelib "Men Jinman!" deya unga ko‘rinmaslik taklif qilayotgandi. Biroq uning buni qabul qilish ya‘ni yo‘q bo‘lib qolishi imkonsiz edi. Go‘yo boshini kundaga qo‘yishini taklif etgan jallodga e‘tiroz etayotgandek ohangda:

- Yo‘o‘q, aslo bunday qilolmayman!

- O‘zing kabi o‘ylama, Kendin, menga aslo bahona qilma!, - dedi Jin. Kendin Jinning so‘zini kesdi:

- Bir daqiqa! Sen nega men bilan bu ohangda gaplashyapsan? Meni "xo‘jayin" deb chaqirishing kerak.

Jinning xayolidan "Bu avvallari edi" fikri o‘tgani kundek ravshan edi.

- To‘g‘ri. Eski zamonlar bo‘lsa edi, senga "Xo‘jayin" deb xitob qilardim. Ammo hozir ko‘rib turibmanki, sen o‘zingga ham xo‘jayinlik qilolmaysan. Ertalablari ko‘rpaga o‘ranib olib zo‘rg‘a ko‘zlaringni ochasan, kechqurunlari uxlashdan boshqa bir ish qilmaysan, o‘zingni ham hurmat qilmaydigan bir bechorasan. Men 5226 yoshdaman, nimalarni boshimdan kechirmadim! Mayli, gapni cho‘zma-da, ich shuni...

Jinning bilgan bir narsasi bor edi. Xuddi ko‘rinmas bo‘lishi uncha muammo keltirib chiqarmasdi. Kendin o‘z boshlig‘iga

ishongan inson singari Jinning ko‘rimsiz qo‘llarida turgan u mitti bankachaga kibor qo‘lini uzatdi.

- Mayli, haddini bilmas janob, ichaman u holda!, - dedi va oltin suviga o‘xshash u noma’lum suyuqlikni ichdi.

Ko‘zi yotoqning qarshisidagi oynaga tushdi. Kendin sekin-sekin yo‘qolib borardi, ko‘rinmas bo‘lib borardi. Yuz berayotganlarni hayajon bilan kuzatib turdi. G‘alati bir tuyg‘u edi bu. Bir necha soniya ichida Kendinga qo‘shilib pijamasi ham ko‘rinmay qoldi.

- Xo‘sh, pijamam qanaqasiga ko‘rinmas bo‘ldi?, - so‘radi Kendin. Jin javob berdi:

- Bu xonadan chiqquningga qadar tanangga tegib turgan har narsa ko‘rinmas bo‘ladi. Safarimiz davomida esa hech kim o‘zimiz istamagunimizcha bizni na ko‘roladi va na eshitoladi. Yorug‘lik tezligidan deyarli 2.5 marta tezroq harakatlanamiz. Ammo bu tezlikni senga aloqasi yo‘q. Bu mening karomatim.

Aytmoqchimanki, men yo‘g‘imda aslo o‘zingcha tajribalar qilma. Shuni unutma, sen hamon bir insonsan. Professional darajada yolg‘on gapira oladigan, muttasil o‘zining haqligini isbotlashga urinadigan, keraksiz joyda mahmadonalik qiladigan, hamma narsani yanglish tushunadigan bechora bir insonsan. Ko‘rinmas bo‘lishingga qaramay, bu odatlaring yo‘qolmaydi. Savollaringni faqatgina o‘zimdanda so‘ra. Aytganicha, men yoningdan ayrilgan ondayoq ko‘rinmasliging poyoniga yetadi, bilib qo‘y!

Endi butun nazorat Jinning qo‘l ostida edi. Kendin ishtirokchisiga aylangan bu holat go‘yo bir o‘yinga o‘xshardi. Jin gapida davom etti:

- O‘zing kabi bir narsaga qiziqib, uni bilishga urinadigan, bilgandan so‘ng esa bu narsani inkor etadigan tirik jonni ko‘rsata olmaysan. Shu sabab hech kimga va hech narsaga tegib ko‘rishga

urinma. Hamma narsani barbod qilasan. Ha, yana safarimiz davomida istasang ham uxlay olmaysan.

Kendin bu holatdan mamnun bo'ldi. Nima bo'lsa ham tezroq bo'lishini istardi.

- Qani endi menga tushuntir-chi! Bu ish qanday bo'ladi? Men qanday qilib kam uxlayman? Bu safar qayergacha davom etadi, qachon tugaydi? Yoki "ko'p yashayman" deb umrimni yo'lda o'tkazib yuboramanmi?, - deb so'radi. Jin esa bularni hech eshitmagandek o'z so'zida davom etdi:

- Va sabrli bo'lasan!

Kendinning xayoliga kasalxonada yordamchisi bo'lib ishlaydigan sevgilisi Ahesta keldi.

- Yaxshi, hech bo'lmasa kasalxonada to'xtab o'taylik.

Jinning achchig'i chiqdi:

- Nega? Bitirishing kerak bo'lgan ishing bormi?, - deb so'radi. Shiftning o'rtasida yana aylanishni boshladi. So'ngra oynaning yon tarafida to'xtadi:

- Yoki tayyorlashing kerak bo'lgan hujjat bormi?

Har gapidan so'ng xonaning boshqa-boshqa joylarida turli harakatlar qilgan Jin Kendinga ketma-ket savollar yog'dirardi:

- Xodimlarning ish haqlari, befoyda majlislar, aksiyalar, ijara haqlari, kreditlar, go'zal yordamchining jingalak sochlari, yana umringni behisob sarf etadigan boshqa-boshqa narsalar... O'z haqiqatingni topishingga to'siq bo'lgan minglab narsalar...

Stol ustidagi pechenyelardan birini olib yeyayotgan Kendin Jinni tushunayotgandek kulimsirab qo'yardi. Jin biroz to'xtadi:

- Nega sendan so'rab o'tiribman o'zi, qani yur!, - dedi va ulkan qo'llari bilan Kendinni ushladi. Aylanishni boshladilar va bir

onda yo‘qoldilar. Pechenye shu oradan o‘tib ketayotgan bir chumolining oldiga tushdi, lekin chumoli uni na ko‘rdi, na eshitdi.

2-bob

DUNYONING RANGINI O'ZGARTIRGAN INSON

Titrayotgan Kendin o'zini kenggina bir xonada ko'rdi. Xona shunchalik ajoyib ediki, inson beixtiyor uni tomosha qilishni boshlardi. Avvallari bunday xonani ko'rmagan, eshitmagan edi. Katta devorlarda shunday surat bor ediki, uning surat ekaniga ishonish imkonsiz edi. Go'yo butun devor oyna bilan qoplanganu, siz ko'rgan va rasm deb o'ylagan narsalaringiz qarshisida turib ularni o'zida aks ettirardi. Devorning tugagan burchagida qalinroq bir arqon bo'lib, uning bir uchi shiftga qadar yetgan va yuqoridagi yog'ochlardan biriga bog'lab qo'yilgandi. Kendin xonada aylanib yurarkan, oyog'i bir narsaga tegdi. Bu biroz avval hayratlanib tomosha qilgan devorning tugagan burchagida ko'rgan arqonning yerdagi qismi bo'lib, u xonani ko'ndalangiga qoq o'rtasidan bo'lib turardi. Arqonning boshqa uchi esa narigi tomondagi devorning burchagidan o'tib shiftdagi yana bir yog'ochga bog'langandi. Arqon bilan xonani teng ikkiga bo'lib qo'yishning hikmatini Kendin anglamadi. Xona uni shu qadar o'ziga sehrlab qo'ygandiki, Kendin bir soniyaga o'zining ko'rinmasligini unutdi. Sekingina Jinning qulog'iga egildi va arqonning hikmatini so'radi. Kendinning xuddi kimdir eshitib qolishidan qo'rqib pichirlashini ko'rgan Jin qahqaha otib kulib yubordi.

- Unutib qo'yding shekilli, hech kimsa bizni ko'rmaydi va eshitmaydi, - deb Kendinni xotirjam qildi. Jin bu yerdagi bo'lib o'tgan narsalarni Kendinning tushunishga harakat qilayotganini to'g'ri deb o'yladi. Kendin Jinning aytganini qilib, xonadagi detallarni bir-bir tekshirishni boshlab yubordi.

Yerda "gilamlarning eng qadimgisi shunday bo'lsa kerak" degan fikr uyg'otadigan, ammo "koshki barcha gilamlar ham shunga o'xshasaydi" deyiladigan muhtasham bir gilam bor edi. Unda

odatdagi klassik bezaklar yo‘q edi. Gilamning arqon ajratib turgan yeridan rasmlı devorga qadar bo‘lgan qismi moylı bo‘yoqlarda qilingan rasmni eslatsa, narigi tarafi geometrik shakllar va matematik belgilardan iborat edi. Kendin ko‘zlarini devordan uza olmasdi. Yengilgina harakat bilan ortga qadam tashlagan edi, nimanidir turtib yubordi. So‘nggi lahzada uni tezlik bilan ushlab qoldi. Bu go‘yo hech kimsaning ko‘zi tushmasligi uchun yuzasi qizil ipak mato bilan berkitib qo‘yilgan bir surat edi. Xonada jami 8 ta rasm bo‘lib, ulardan 5 tasi ayni shu shaklda qizil ipak matolar bilan yopib qo‘yilgan, 3 tasi ochiq edi.

Yopiq suratlardan birining yuzasidan matoni ko‘tardi-yu, ko‘zlariga ishonmadi. Pastki o‘ng burchakda qoldirilgan dastxatni aytmasa, rasm bo‘m-bo‘sh edi. So‘ng qiziqish bilan barcha suratlarni bir-bir ochib boshladi. Hammasi bir xil, barchasining pastki o‘ng burchagida ayni imzo qo‘yilgandi. Bu xonaning sohibi qanday bo‘lmag‘ur inson bo‘ldi, rasmni chizmay turib imzosini qo‘ysa.

Yuzasi ochiq bo‘lgan suratlardan birining oldida o‘tirish uchun hozir turgan yog‘och turardi. Uning tepasida esa yosh bola rasm chizgandek fikr uyg‘otadigan, aralashib, bir-biriga qorishib ketgan bo‘yoqli palitra bilan ikki dona cho‘tka bor edi.

Xonaning bu qismini tomosha qilib ulgurmagan Kendin narigi tarafga hanuz o‘tmagandi. Shu qadar sehrlanib qolgandiki, birgina shu tomonda bir necha soat aylanib qoldi. Chap tomondagi devorning bo‘sh ekanligi birdan e‘tiborini tortdi. Bu yerning ham rasm chizish uchun tayyorlab qo‘yilgani xayoliga keldi. U adashmagandi. Sababi, biroz avvalgi yuzasi qizil ipak matolar bilan to‘silgan bo‘sh suratlarıning pastki o‘ng burchagidagi imzoning yana biri devorda ham ko‘zga tashlanardi. Katta hayajon va zavq bilan ortiga qaytdi. Orqa devorda narigiga

mutlaqo o‘xshamagan, xonaning bu qismidagi gilamning bezaklariga o‘xshash geometrik shakllar, matematik ifodalar bor edi. Go‘yo kimdir matematikaga ma’lum yoki aksincha, ma’lum bo‘lmagan jamiyki masalalarni shu devorda yechgandi.

Devorning shundoq oldida go‘yo bir ozgina avval eman daraxtidan yasalgan anchagina keng bir stol bor edi. Eman isi kelib turgan stolga suyab qo‘yilgan, uch kishi bemalol o‘tira oladigan dunyoning eng hashamatli kursisi shu deb bemalol ko‘rsatish mumkin bo‘lgan muazzam bir stul bor edi.

Xonaning eshigi yo‘q edi. Aniqrog‘i, eshik o‘rnatilishi kerak bo‘lgan joyda tor va peshtoqli o‘yiq bo‘lib, bu yerga kirish uchun xizmat qilardi.

So‘ngra xonaga uzun soch-soqolli, keng yelkali, g‘ijimlangan kir kiyim kiygan, burnining uchiga ozgina jigarrang bo‘yoq tekkan bir odam kirib keldi. Yo‘g‘och kundaning tepasida turgan boyagi paletni ingichka uchli cho‘tkasi bilan qo‘liga oldi. O‘ng oyog‘ini go‘yo tuflisini ipini bog‘lamoqchi bo‘lgandek kunda ustiga qo‘ydi. Cho‘tkani chaqqonlik bilan bo‘yoqqa botirdi, bir necha daqiqa o‘zi istagan rangini chiqarishga tirishdi. Cho‘tkani sindirib yuboradigan darajada paletga qattiq urardi. Chiqargan rangini ingichka uchli cho‘tkasi bilan dunyodagi eng nozik shishadan yaratilgan qizning yuzida ohista va ehtiyotkorlik bilan yurgizardi. So‘ng qalin uchli cho‘tkasini oldi, bir necha daqiqa uni palitruga urib turdi. Keyin qalin uchli cho‘tkani rasmga xuddiki dushmanini o‘ldirayotgandek urdi. Kendin shunchalik berilib ketgan ediki, "Unday qilmaaaa!" deyishdan o‘zini to‘xtatib qololmadi. Jin esa xotirjam ohangda:

- Haqsan, ammo qo‘rqma! U nima qilayotganini biladi, sen faqat kuzat, - dedi. Kendin rassomni kuzatib turib, armon bo‘lib qolgan orzusini Jinga aytdi:

- Qobiliyatim bo'lsa edi, men ham rassom bo'lishni xohlardim. Ishon, buni judayam istardim, lekin afsus bu iqtidor masalasi...

Jin Kendinning yuziga tikilib qoldi. Qarashlari ma'nosiz edi. Kendin jim bo'lishi kerakligini tushunib, sukut saqladi va rassomni kuzatishda davom etdi. U odam soatlab bo'yadi. Go'yo butun dunyoning rangini o'zgartirardi. Birgina xato qilsa qiyomat qoim bo'ladigandek. Bu orada kun ham o'z o'rnini tunga bo'shatib berishga hozirlanardi.

Rassom kerosin chiroqni yoqdi. Yana ozroq ishlagach, tashqariga chiqdi. Ko'p o'tmay ortiga qaytganda burniga tekkan jigarrang bo'yoq ketkazilgan edi. U bu safar arqonning narigi tomoniga o'tdi. Stol ustidagi qalamlardan birini olib devorga yoza boshladi. Butun devor to'la edi. Qayerda bir bo'sh joy qolib ketibdiki, bu odam yana yozsa? Odam ingichka ingichka yozardi. So'ngra viqor bilan dunyoning eng hashamatli kursisiga o'tirdi. Muqovasi o'yma yog'ochdan qilingan qalin daftarni ochib, devorga qarab-qarab, bir narsalarni yozdi. Bir necha soatdan so'ng qalamini qo'yib, o'rnidan turdi va kerosin chiroqni o'chirib tashqari chiqdi.

- Qayerga ketyapti?, - dedi rassomning ketidan qarab qolgan Kendin.

- Uxlashga..., - dedi Jin va davom etti:

- Bu inson har to'rt soatda bir marta yarim soat uxlaydi. Vaqti bo'ldi deguncha hech kimning uyg'otishini kutmasdan turib, yana ishiga qaytadi. Bizni bu yerga kelganimizga taxminan to'rt soat bo'ldi.

Kendin hayratlandi.

- Ishonish qiyin!

- Lituz.com

Elektron kitoblar

**To'liq qismini Shu tugmani
bosish orqali sotib oling!**